

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 326
van **STEVEN COENEGRACHTS**
datum: 11 mei 2020

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**
VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

Onroerend erfgoed - Inventarisatie leegstand

In de beleidsnota Onroerend Erfgoed 2019-2024 lezen we dat Vlaanderen ruim 13.500 beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten, cultuurhistorische landschappen en archeologische sites telt. De inventarissen en het beschermingsbestand fungeerden in het verleden reeds als kapstok voor het onroerenderfgoedbeleid. Na het doorgeven van de geografische inventarisatie van bouwkundig erfgoed en landschapselementen aan lokale besturen in 2016 werd van hen verwacht dat ze deze inventaris verder verfijnen.

Tegelijkertijd werd per 1 januari 2016 de vrijstelling van krotbelasting voor de oudere beschermde monumenten geschrapt. Vanaf dat moment is ook op verwaarloosde gebouwen en verwaarloosde, ongeschikte of onbewoonbare woningen die weliswaar een beschermd monument zijn, maar die ook al minstens een jaar op de zogenaamde leegstandsinventaris van Wonen-Vlaanderen staan, krotbelasting verschuldigd.

1. Hoe evalueert de minister deze verfijning door de lokale besturen? In welke mate is de huidige inventaris up to date?
2. Hoeveel erkende erfgoedgemeenten bestaan er momenteel?
Graag een overzicht van de gemeenten.
3. Hoeveel beschermde gebouwen zijn er ingeschreven in het leegstandregister?
 - a) Graag een opsplitsing per provincie en per gemeente voor de jaren 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 en 2019.
 - b) Graag bij bovenstaande opsplitsing een vermelding van het aantal monumenten.
4. Voor hoeveel beschermde gebouwen wordt een krotbelasting geheven?
 - a) Graag een opsplitsing per provincie en per gemeente voor de jaren 2016, 2017, 2018 en 2019.
 - b) Graag bij bovenstaande opsplitsing een vermelding van het aantal monumenten.

ANTWOORD

op vraag nr. 326 van 11 mei 2020

van **STEVEN COENEGRACHTS**

Sinds 1/1/2017 is naar aanleiding van het kerntakendebat RWO het inventariseren van erfgoedelementen op geografische basis de bevoegdheid van de lokale besturen. Concreet gaat dat om bouwkundig erfgoed en landschapselementen. Sinds dit jaar, 1 januari 2020, is de rol van de lokale besturen in het inventariseren nog verder uitgebreid: de Vlaamse regering verplicht via het Onroerenderfgoedbesluit (art. 3.2.1., 6°) erkende onroerenderfgoedgemeenten het onroerend erfgoed in hun gemeente te inventariseren.

1. Sinds 2017 is inventariseren van bouwkundig erfgoed en landschapselementen op geografische basis de bevoegdheid van de lokale besturen. Het agentschap Onroerend Erfgoed zet daar sindsdien niet meer op in, en geeft de taak door aan de steden en gemeenten. Steden en gemeenten laten zich vaak ondersteunen door intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (IOED's). Het agentschap ondersteunt de lokale overheden bij deze nieuwe taken door coachingtrajecten en door het aanbieden van handleidingen en richtlijnen op een aparte pagina op haar website: <https://www.onroerenderfgoed.be/een-erfgoedinventaris-opmaken>. Die samenwerking tussen agentschap en lokale overheden bestaat voor de inventarisatie van bouwkundig erfgoed al sinds 2011, en werd sinds 2017 nog intensiever. In 2020 is een gelijkaardige manier van werken opgestart voor houtig erfgoed.

Voor landschapselementen kunnen we de input van lokale overheden nog niet evalueren, omdat de proefprojecten pas in 2020 opgestart worden.

Voor bouwkundig erfgoed is een evaluatie wel mogelijk, en die is positief. De gegevens die steden, gemeenten en IOED's aanreiken, beantwoorden aan de kwaliteitseisen die het agentschap vooropstelt, en kunnen gebruikt worden als uitgangspunt voor een gedegen onroerenderfgoedbeleid, zowel op lokaal als op Vlaams niveau. Ze dragen bij op verschillende manieren:

- Nieuwe fiches. Sinds 2011 zorgden lokale overheden in totaal voor ruim 1.500 inventarisfiches bouwkundig erfgoed. Doorgaans werd het onderzoek door de lokale overheid uitbesteed aan een onderzoeksbureau. Het agentschap zorgde ook voor een publicatie van deze gegevens op de inventariswebsite, zodat ze voor iedereen vrij toegankelijk zijn.
- Administratieve correcties. Al sinds de eerste vaststelling van het bouwkundig erfgoed in 2009 zorgen lokale overheden mee voor het actualiseren van de administratieve gegevens van de inventarisfiches op hun grondgebied en voor het aanvullen van de inventarisfiches met fotomateriaal. Sinds de vaststellingsprocedure met openbaar onderzoek (2014) wordt nog meer ingezet op deze taak. Bij elke vaststellingsprocedure zorgden minstens 2/3 van de betrokken gemeenten op vraag van het agentschap voor kwalitatieve input: meldingen van sloop of verbouwingen, adreswijzingen, verfijning van afbakeningen enz. De IOED's zetten bijna allemaal in op het ter plaatse controleren van alle erfgoedobjecten op hun grondgebied, wat een positief effect heeft op de administratieve correctheid van de gegevens in de inventaris bouwkundig erfgoed.

De inventaris onroerend erfgoed is echter nog niet voor alle steden en gemeenten up to date.

De actualisatie van de administratieve gegevens van de inventarisfiches wordt steeds meer verfijnd, ook dankzij de openbare onderzoeken in het kader van de vaststellingsprocedures die voor de provincies Limburg en Antwerpen zijn gebeurd en voor Vlaams-Brabant nu lopende is. Voor Oost- en West-Vlaanderen is er echter nog veel werk om de bijna 50.000 fiches bouwkundig erfgoed helemaal in orde te krijgen. Samen met een aantal IOED's die hier heel intensief op inzetten, gaat dit aan een hoog tempo vooruit.

Op inhoudelijk vlak is de inventaris onroerend erfgoed niet voor alle gemeenten up to date.

- De inventarissen van landschapselementen zijn niet gebiedsdekkend. Er zijn gemeenten waar nog geen landschapselementen zijn geïnventariseerd.
- De inventaris bouwkundig erfgoed is gebiedsdekkend, maar vertoont in sommige gebieden inhoudelijke hiaten. Die gemeenten die in de jaren 1970 en 1980 door de centrale overheid werden geïnventariseerd, missen bijvoorbeeld een goed overzicht van 19de- en 20ste-eeuws bouwkundig erfgoed. Die "oudste" inventarissen zijn aan herinventarisatie toe. Waar het agentschap die herinventarisaties zelf, of in samenwerking met de lokale overheid, al uitvoerde, zagen we de bestaande lijsten minstens verdubbelen in aantal, wat de noodzaak van een inhoudelijke update onderlijnt. Er worden volop initiatieven opgestart door de lokale overheden die op geografische basis werken; Leuven, Antwerpen en Gent nemen daarbij het voortouw, IOED's en andere lokale overheden bereiden herinventarisaties voor. De verantwoordelijkheid om dit te doen ligt bij de lokale besturen.

2. Er zijn 19 erkende gemeenten. Op 30 april erkende ik 3 nieuwe gemeenten. De erkenning gaat in op 1 juli 2020. Vanaf 1 juli zijn er dus 22 erkende gemeenten.

De 19 erkende gemeenten zijn: Koksijde, Zonnebeke, Beernem, Brecht, Kontich, Turnhout, Oud-Turnhout, Beerse, Rijkevorsel, Kasterlee, Vosselaar, Baarle-Hertog, Riemst, Voeren, Leuven, Rotselaar, Haacht, Holsbeek en Bekkevoort. De 3 nieuwe zijn Roeselare, Keerbergen en Tremelo.

3. De verschillende gewestelijke heffingen op leegstand, verwaarlozing en onbewoonbaarheid werden overgeheveld naar de steden en gemeenten. Het is volledig aan de lokale besturen om te beslissen of ze één of meerdere heffingen wenst in te zetten als middel tegen verwaarlozing, leegstand of onbewoonbaarheid. Een stad of gemeente beslist ook zelf of ze een leegstandsregister invoert en of ze op basis daarvan een heffing wenst in te voeren. Er bestaat geen centraal leegstandsregister en ook het aantal gebouwen waarop een heffing voor ongeschiktheid of onbewoonbaarheid (krotbelasting) wordt geheven is onbekend op Vlaams niveau. Er is dus niet op eenvoudige wijze te achterhalen hoeveel beschermd erfgoed opgenomen is in leegstandsregisters.

4. Zie antwoord op vraag 3